

Уманець О. В.,

канд. мистецтвознавства, доцент

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

**АКСІОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ В СУЧАСНОМУ ХУДОЖНЬОМУ
ПРОСТОРИ УКРАЇНИ**

Сучасні соціокультурні реалії детермінують особливу гостроту проблеми осмислення сутності та специфіки аксіологічних орієнтирів української спільноти, зумовлену не тільки тенденціями глобалізації та націоналізації, що просякають сучасний культурний простір, а й процесами інтеріоризації та адаптації українською спільнотою європейської системи цінностей, прагненням збереження й ревізії національної аксіологічної системи, значно ускладненими тяжінням Людини епохи постсучасності до формування винятково індивідуалізованих смисложиттєвих настанов і «накладанням» ціннісних настанов різних поколінь, субкультур, соціальних груп тощо.

У цій ситуації особливої ваги набуває царина художнього опанування світу, для якої актуалізація та проблематизація ціннісних шукань особистості завжди була сенсоутворюючим імпульсом. На рівні мистецької рефлексії світоглядна пошуковість і певні ціннісні «зсуви» знаходять відображення у розмаїтості сучасної художньої панорами, в якій можливе виокремлення елітарного та масового мейнстримів. На сьогодні можна констатувати їх максимальну відокремленість, виявлену зокрема в музичному мистецтві в стилістичній та образній диференційованості. У творчості композиторів академічної школи, забарвленій тяжінням до експериментаторства й інноваційності, це виявляється в оперуванні знаками та символами епох, синтезуванні живого та електронного звучання, радикальному переосмисленні та індивідуалізації жанрових основ, зверненні до новітніх систем музичного мислення та водночас до глибинних основ фольклору (що демонструє творчість К. Цепколенко, І. Небесного, Л. Юріної, Б. Фроляк та ін.), намаганні репрезентувати музичний твір як перфоменс і хепенінг (що доводять фестивалі «Два дні і дві ночі», «Гоголь фест») і водночас в образно-смісловій домініанті, котра радше є імпульсом до пробудження слухацької аксіологічної рефлексії, ніж розкриттям авторської відповіді на одвічні питання духовного життя.

Неоднозначні відповіді на ціннісні запити сучасної особистості пропонує стилістично та образно неоднорідна аура масового музичного мистецтва. З одного боку, вона демонструє декларативну епатажність (Верка Сердючка, MOZGY), гротескову «антигламурну» кітчевість (Дзідзьо), тяжіння до максимальної спрощеності (ТІК) та акцентованої синтетичності – створення шоу (С. Лобода, О. Полякова). У деяких випадках означені змістовно-стилістичні тенденції забарвлені маргінальною за своєю сутністю системою ціннісних орієнтирів контркультури, що знаходить, зокрема, і вираження в підкресленій еротичності й агресивності, використанні лексики, яка межує з ненормованою. Щільність наповнення художнього простору таким музичним продуктом надає йому статусу норми, уможлиблює процеси підміни художньої цінності комерційним успіхом і в цілому формує кітчево спрямований вектор сучасної української культури, який приховує в собі загрозу стереотипізації та «замаскованого» розважальністю максимального нівелювання амплітуди ціннісних пошуків Людини часів зламу епох.

З іншого боку, не менш потужною є лірична лінія поп-музики, що інтонаційно та образно апелює до кордоцентричних основ та емоційно-почуттєвої природи українського менталітету, що співвідноситься з усталеною національною системою цінностей (С. Ротару, І. Білик, Тіна Кароль, О. Пономарьов). Значимою в панорамі сучасної української масової музики є також стилістично розмаїта течія, спрямована на національну інтерпретацію світового досвіду поп-музики, репу, хіп-хопу,

джазу, соулу, їхнього синтезування з глибинними фольклорними основами та водночас на відбиття гострої соціальної тематики (Джамала, «Океан Ельзи», «ВВ», А. Матвієнко тощо).

Попри різноспрямованість змістовних, образних і стилістичних домінант цих компонент сучасного художнього простору України, ланкою, що їх об'єднує, слугує виняткова індивідуалізованість творчих світів, спрямованість на конструювання власної, неповторної виконавської ніші та «вбудування» у формат, пов'язаний із відповідністю до ціннісних запитів чітко окресленої аудиторії.

Результатом цієї «нішевої» стає аксіологічний плюралізм сучасного художнього простору України, що проблематизує процес формування ціннісних настанов особистості. «Зворотний» бік цієї проблеми пов'язаний із питаннями відповідальності митця за свою творчість, відповідальності Людини за свої художні пріоритети, за обраний художній світ (як образно концентрований світ цінностей) і формування інституції особистісної «аксіологічної цензури».

За цих умов у сучасному демократичному суспільстві багаторазово посилюється роль суспільної думки та засобів масової інформації. Аксіологічна «напруга» в українському суспільстві початку XXI ст. спонукає до визнання необхідності їх перетворення із переважно засобів власне інформування та первинного піару на чинники формування аксіологічних орієнтирів індивіда та ціннісної ієрархії соціуму, а також до суспільно визнаної потреби в заміні комерційно детермінованої вибіркості у висвітленні художнього життя створенням його всеохопної панорами. Така функціональна переорієнтація забезпечить розширення ціннісного потенціалу особистості, активізацію процесу національної самоідентифікації та свідому спрямованість Людини на вибудування смисложиттєвих основ, спрямованих на консолідацію української спільноти як актуалізований соціокультурними реаліями її визначальний аксіологічний орієнтир.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АЕРОКОСМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. М.Є. ЖУКОВСЬКОГО «ХАРКІВСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ»

МАТЕРІАЛИ

*XVIII Міжнародної
науково-практичної конференції
«ЛЮДИНА, КУЛЬТУРА, ТЕХНІКА
В НОВОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ»*

20–21 квітня 2017 року

Національний аерокосмічний університет
ім. М.Є. Жуковського «ХАІ»

Людина, культура, техніка в новому тисячолітті : Збірник матеріалів XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, 20–21 квітня 2017 р., м. Харків. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2017. – 249 с.

До збірника матеріалів XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Людина, культура, техніка в новому тисячолітті» увійшли тези наукових доповідей, тематика яких охоплює широкий спектр актуальних проблем розвитку техніко-орієнтованого суспільства. Розглядаються питання щодо соціально-культурних процесів, що відбуваються в українській державі; соціальних комунікацій різних рівнів – міжкультурних, художньо-мистецьких, професійних, документних; технологій обміну інформацією та її засвоєння, а також проблеми вищої освіти, всебічного розвитку сучасної особистості, її патріотичного виховання.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор і укладач:

Прилуцька Алла Євгенівна – канд. філос. наук, доцент, професор Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Редактори:

Гавриш І. П. – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Дмитренко Є. В. – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Заверющенко О. Л. – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Карпенко О. О. – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Медведь О. В. – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Фунікова Т. В. – канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Бессарабова М. Л. – асистент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Богдан О. М. – асистент кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»

Фомицька-Якубенко Т. В. – ст. викладач кафедри документознавства та української мови Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»